

TEKNİK BİLİMLER MYO ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ GELECEKLERİ VE ENDÜSTRİ STAJLARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ¹

Hasan METE²
Aytekin ERDEM³
Gürcan UZAL⁴
Duygu HÜYÜK⁵

Öz

Bu çalışmanın amacı, meslek yüksekokulu öğrencilerinin meslekleri, mesleki gelecekleri ve endüstri stajları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda ikinci sınıfta öğrenim gören 1152 öğrenci, örnekleme ise, bu adaylar arasından endüstri stajını gerçekleştirmiş olan 251 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilerden veri toplamak için, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş beşli Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Veriler, SPSS veri analiz programından yararlanılarak, betimsel istatistik tekniği ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır: "Meslek sahibi olacağım için kendimi şanslı olarak görüyorum", "Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum" görüşüne öğrencilerin kısmen katıldıkları görülmüştür. Ayrıca "Stajım sırasında iş ortamında nasıl davranmam ve çalışmam gerektiğini öğrendim", "Stajım, iş ortamını tanımamı ve insanlarla iletişim kurmayı öğrenmemi sağladı" görüşlerine kısmen katıldıkları görülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin mesleki gelecekleri ve stajları ile ilgili olumsuz görüşlerini giderebilmek için tedbirler alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Meslek Yüksekokulu, Öğrenci, Mesleki Gelecek, Staj

TECHNICAL SCIENCES VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS REGARDING THEIR PROFESSIONS, THEIR PROFESSIONAL FUTURES AND INDUSTRY INTERNSHIPS

Abstract

The aim of this study is to determine the views of vocational school students on their professions, their professional future and industry internships. The research is a study in the survey model. The universe of the research is composed of 1152 students studying in the second class at Namık Kemal University Technical Sciences Vocational School in 2016-2017 academic year and the sample is 251 second class students who have completed industrial internship among these candidates. In the scope of the research, a five-point Likert-type scale developed by the researchers was used to collect data from the students. The data were analyzed by descriptive statistical technique using SPSS package program. Some of the results obtained are as follows: It has been seen that students partially agree with the views of "I see myself as lucky to be a profession owner" and "I believe that I can do my job better when I finish the vocational school". It was also observed that they partially participated with the views of "I learned how to behave and work in the work environment during my internship", "My internship allowed me to recognize the work environment and to learn to communicate with people". According to the findings of the research, measures have to be taken as a result to be able to reduce the negative views of students about their professional futures and internships.

Keywords: Vocational School, Student, Professional Future, Internship

¹Bu çalışma, ISVET 2017 II. Uluslararası Yükseköğretimde Mesleki Eğitim ve Öğretimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Dr.Öğr.Üyesi, Namık Kemal Üniversitesi, hmete@nku.edu.tr

³Dr.Öğr.Üyesi, Namık Kemal Üniversitesi, aerdem@nku.edu.tr

⁴Dr.Öğr.Üyesi, Namık Kemal Üniversitesi, guzal@nku.edu.tr

⁵Öğr.Gör., Namık Kemal Üniversitesi, dhuyuk@nku.edu.tr

Giriş

Meslek yüksekokulları (MYO) bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmayı amaçlayan dört yarıyılık eğitim-öğretim veren yükseköğretim kurumlarıdır. Bu anlamda eğitim öğretim sürecinde teoriden çok uygulama önem kazanmaktadır. Meslek yüksekokullarının genel olarak ortak amacı; meslek alanında sektörün istediği bilgi ve beceriye sahip, çalıştığı işyerlerinde insanlarla kolay iletişim kurabilen, bir yabancı dili temel seviyede bilen, bilgisayar kullanabilen, sosyal ve kültürel etkinliklere doğrudan ve dolaylı katkı sağlayabilen ara insan gücünün yetiştirilmesidir (Görmüş ve Bektaş, 2002, alıntı; Özdemir, Öztekin ve Özdemir, 2016, s.244).

Türkiye’de 1933 yılında ilk üniversitenin kurulmasıyla başlayan yükseköğretim sürecinde Şubat 2018 tarihi itibarıyla geline nokta; devlet üniversitesi, vakıf üniversitesi ve vakıflara bağlı meslek yüksekokulları olmak üzere toplam 974 meslek yüksekokulunda eğitim verilmektedir (YÖK, 2018).Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin nitelik ve nicelik olarak yeterli bir düzeyde olmadığı ve bugünkü durumundan daha ileri bir düzeye götürülmesi ihtiyacı herkes tarafından bilinen ve kabul edilen bir gerçektir. Nitelikli insan gücünün farklı alanlarda olmak şartıyla sayısal olarak artırılması gerekmektedir. Bunun yanında ülkemizin nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacı da had safhadadır. Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştiren en önemli kaynaklardan birisi meslek yüksekokullarıdır (YÖK, 2004, alıntı; Özsoy, 2007, s.20). Genel olarak gelişmekte olan ülkelerde işsizlik en önemli sorunlardan biridir. Ülkemizde de işsizlik ile birlikte çeşitli iş kollarında aranan özelliklere uygun vasıflı yetişmiş eleman özellikle ara eleman ihtiyacı göz ardı edilemeyecek bir sorundur (Nalçakan ve Nalçakan 2007, s. 47). Bu sorunların çözümünde meslek yüksekokullarının önemli rolleri olmuş ve bundan sonra da olmaya devam edecektir.

Endüstride ve hizmet sektöründe nitelikli ara eleman ihtiyacı olmasına rağmen, temel bilgi ve becerilere sahip birçok ortaöğretim öğrencisinin istekli olarak meslek yüksekokullarını tercih etmedikleri bilinmektedir. Bu öğrencilerin; iki yıllık eğitimi yetersiz bulmaları, askerlik hizmetinde fakülte mezunları ile eşdeğer tutulmamaları ve çalışma yaşamlarında önlisans mezunlarının statüsünde belirginlik olmayışı gibi nedenlerle meslek yüksekokullarında öğrenim görmeyi tercih etmedikleri düşünülmektedir. Bu nedenle, istekli ya da isteksiz olarak meslek yüksekokullarına kayıt yaptırmış öğrencilerin, mesleki gelecekleri konusundaki kaygılarının bilinmesi ve bu kaygıların giderilmesi için gerekli önlemlerin alınması önem kazanmaktadır. Konunun bahsedilen bu önemine rağmen, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin mesleki gelecekleri ve endüstri stajları ile ilgili görüşlerini kapsayan bir araştırma bulunmamaktadır. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen literatür taramasında, yalnızca Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin mesleki gelecekleri ve endüstri stajları ile ilgili görüşlerini kapsayan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, literatürdeki bu boşluğun giderilmesi araştırmanın hedefini oluşturmaktadır.

1. Literatür Taraması

Literatür incelemesinde öğrencilerin mesleki gelecekleri konusundaki görüşleri ile ilgili aşağıdaki çalışmalara rastlanmıştır. Andsoy, Güngör ve Bayburtluoğlu (2012,s.127-128)’nun Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada; öğrencilerin % 88’i mezun olduktan sonra mesleklerini sürdürmek istediklerini ve % 78’i gelecekte iş bulma kaygısı yaşamayacaklarını belirtmişlerdir.

Özmen, Coşman ve Kökçü (2016, s.517)’nün Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; bazı öğrencilerin yoğun umutsuzluk yaşadıkları ve bu durum nedeni ile öğrencilerde hafif düzeyde de olsa gelecekleriyle ilgili düşüncelerinde karamsarlıklar başladığını belirtmişlerdir.

Öte yandan Oğan, Oğan ve Kamacı (2016, s.131), Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin iş hayatına hazır bulunuşluklarını belirlemek amacı ile yaptıkları çalışmada; öğrencilerin % 91,7’sinin mezun olduktan sonra mesleği ile ilişkili bir işte çalışmak istediklerini, %97,5’unun mesleklerini severek yapacaklarını belirttiklerini tespit etmişlerdir.

Kaya (2014,s.353), Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin eğitim-öğretim ve geleceğe yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun mezun olduktan sonra alanlarıyla ilgili iş bulabileceklerine inandıklarını tespit etmiştir. Ayrıca, öğrencilerin % 63'ünün okulda aldıkları eğitimin mezun olduktan sonra yapacakları iş için kendilerini yetersiz bulduklarını belirlemiştir.

Pratik yaşamda ihtiyaç elemanı olarak görev alacak olan meslek yüksekokulu mezunlarının, hizmet öncesinde yeterli güncel teorik bilgi ve uygulama becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Öğrencinin, okuldaki temel uygulama bilgi ve becerilerini geliştirebilmesi için, öğrenim süresince gerçekleştirmesi gereken zorunlu staj sürecini de alanındaki uygun bir işletmede en verimli bir şekilde tamamlaması gerekmektedir. Bu sürecin verimli olabilmesi için stajın tarafları olan meslek yüksekokulu, staj yapılacak işletme ve öğrencinin yerine getirmesi gereken sorumlulukları bulunmaktadır (Yılmaz, Tulukçu ve Koçak, 2015).

Kaysi ve Gürol (2017,s.432), “Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin stajlarda edindikleri tecrübelerin değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında, öğrencilerin yaz dönemlerinde yapmış oldukları stajların etkinliğini belirlemeye çalışmışlardır. Bu çalışmanın sonucunda; öğrencilerin alanlarında tecrübe edindikleri, bu tecrübenin farkında oldukları ve staj uygulamasının mesleki eğitimlerine katkısının olacağını bildikleri gibi bulgulara ulaşmışlardır.

Dayıoğlu (2010,ss.68-70), “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasında; Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri (AOTML)’nin Eğitiminin yeterliliğini tespit etmek, AOTML stajyerlerinin ve mezunlarının işletmelerin beklentilerini karşılama düzeylerini, bu alandaki kariyerlerine ilişkin beklentilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Dayıoğlu (2010) çalışmasında; öğrencilerin staj sırasında işlerine düzenli olarak devam ettikleri, iş disiplini ve ahlakı bakımından beklenen düzeyde olmadıkları, stajları sırasında kılık-kıyafet ve temizlik alışkanlığı açısından yeterli düzeyde oldukları, konuşma ve davranışlarında uyumlu oldukları, okullarında aldıkları teorik ve uygulamalı eğitimin yeterli olmadığı ve otel müşterilerinin stajyer öğrencilerin hizmetinden memnun kaldıkları gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Acar ve Tuğay (2017,s.1,11), Üniversite-Sanayii işbirliği kapsamında Küçük ve Orta Ölçekli işletmelerin Meslek Yüksekokulu öğrencilerine staj olanağı sağlayıp sağlamadıklarını belirlemek ve bu bağlamda işbirliğini geliştirmeye yönelik yapılması gerekenleri ortaya koymak amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada; KOBİ’lerle MYO’ları arasındaki işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığı, ancak tarafların işbirliğini geliştirmeye açık ve istekli oldukları, MYO öğrencilerine yeterli düzeyde staj olanağı sağlamadıkları, ancak bunun nedeninin öğrencilerin staj yapma konusunda başvuruda bulunmamalarından kaynaklandığı, KOBİ’lerin MYO ile işbirliğinin önemini farkında oldukları, MYO mezunlarını istihdam etme düzeylerinin düşük olduğu, nitelikli meslek elemanı ihtiyaçlarını karşılamada MYO mezunlarından yeterince yararlanmadıkları, ancak bundan sonra yararlanabilecekleri, sonuçlarına ulaşmıştır.

Bahadır ve Oğuz (2012,s.70,76), Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu (TBMYO) öğrencilerinin staj yapma eğilimlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; staj süresinin yeterli olduğu ve okuldaki teorik bilgilerin pratik bilgilerle paralellik gösterdiği, öğrencilerin staj süresince takım çalışmasına uygun hareket etme becerisi kazandığı, stajın sözlü iletişim becerisini geliştirdiği, stajın mesleki ve etik sorumluluklar kazandırdığı, öğrencilere gelecekte iş yaşamlarına yön verme konusunda fikir verdiği, öğrencilerin eksik oldukları alanları görme fırsatı sağladığı, görevli öğretim elemanlarının staj yerlerinde yeteri kadar ziyarette bulunmadığı, öğrencilere stajları süresince ücret ödenmesinin verimliliği arttıracığı ve staj yapan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun stajdan olumlu izlenimler aldığı sonuçlarına varmışlardır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi (METEB) içindeki MYO öğrencilerinin işyerlerindeki eğitim, uygulama ve stajlarına ilişkin esas ve usuller hakkında yönetmeliğin amacı; “Öğrenim gören öğrencilerin öğrenim süreleri içinde kazandıkları teorik bilgi ve deneyimlerini pekiştirmek,

laboratuvar ve atölye uygulamalarında edindikleri beceri ve deneyimlerini geliştirmek, görev yapacakları iş yerlerindeki sorumluluklarını, ilişkileri, organizasyon ve üretim sürecini ve yeni teknolojileri tanımalarını sağlamak” şeklinde belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2002). İyi organize edilmiş ve verimli olarak gerçekleştirilmiş bir stajın eğitim ile üretim ilişkisinin kurulmasında uygulanması en pratik yöntem olduğu dikkate alınmalıdır (Telli, 2016,s.44). Meslek yüksekokulundaki eğitimin en önemli eksikliğinin iş dünyasının ihtiyacı olan uygun insan gücünü yetiştirememesi olduğu belirtilmektedir (Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu, 2010). Bu nedenle, mesleki gelecek kaygıları giderilmiş, iyi organize edilmiş ve verimli bir şekilde stajını tamamlayarak mezun olmuş tekniker veya meslek elemanının varlığı önem kazanmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı; Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin mesleki gelecekleri ve endüstri stajları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinin meslekleri ve mesleki gelecekleri konusundaki görüşlerinin düzeyi nedir?
- Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinin endüstri stajları konusundaki görüşlerinin düzeyi nedir?

2.Yöntem

Araştırma tarama modelindedir. Geliştirilen ölçeğin öğrencilere uygulanabilmesi için, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü’nden gerekli izin ve araştırmaya katılacak öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

2.1.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda ikinci sınıfta öğrenim görmek üzere ders kaydını yaptıran 1152 öğrenci, araştırmanın örneklemini ise bu öğrenciler arasından endüstri stajını tamamlamış ve gönüllü 251 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler evrenin % 21,78’ini temsil etmektedir.

2.2.Veri Toplama Aracı

Ölçeğin birinci alt faktörü olan, “Meslekleri ve mesleki gelecekleri ile ilgili görüşleri” alt faktörünün maddeleri, Uzal, Erdem, Yamaç ve Hüyük (2007) tarafından geliştirilip kullanılan araştırmadan alınmıştır. “Öğrencilerin endüstri stajları ile ilgili görüşleri” alt faktörünün maddeleri ise bu çalışmanın araştırmacıları tarafından oluşturulmuştur. Ölçeğin bu bölümü hazırlanırken; ölçek maddelerini oluşturma, uzman görüşüne başvurma, ön deneme ile geçerlilik ve güvenilirlik aşamaları izlenmiştir. Ölçeğin, “*Öğrencilerin meslekleri ve mesleki gelecekleri ile ilgili görüşleri*” faktörü altında altı madde ve “*Öğrencilerin endüstri stajları ile ilgili görüşleri*” faktörü altında ise beş madde bulunmaktadır. Ölçek; Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı birinci faktör için $\alpha=0.68$, ikinci faktör için $\alpha=0.65$ olan, dördü olumsuz yedisi olumlu olmak üzere toplam 11 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçektir.

2.3. Verilerin Analizi

Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler MYO staj yapmış ikinci sınıf öğrencilerinin hazırlanan anket formu ile alınan görüşlerinden elde edilen veriler, betimsel istatistik tekniği ile analiz edilmiştir.

3. Araştırma Bulguları

Bu bölümde Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda öğrenim gören tekniker adaylarının anket formuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir.

3.1. Betimsel İstatistik

3.1.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Araştırmaya katılan ikinci sınıf öğrencilerinin 232'si (%92.4) birinci öğretim, 19'u (%7.6) ikinci öğretimde öğrenim görmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin Gördükleri Öğretim Şekli

Öğretim Şekli	Öğrenci Sayısı	Oran (%)
İkinci Öğretim	19	7.6
Birinci Öğretim	232	92.4
Toplam	251	100.0

Katılımcı öğrencilerin 201'i (%80.1) erkek, 50'si (%19.9) kız öğrencidir (Tablo 2).

Tablo 2: Öğrencileri Cinsiyetleri

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	Oran (%)
Erkek	201	80.1
Kız	50	19.9
Toplam	251	100.0

Anket formuna cevap verenlerin 148'i (%59) Meslek Lisesi, 59'u (%23.5) Teknik Lise, 12'si (%4.7) Genel Lise, 22'si (%8.8) Anadolu Lisesi ve 10'u (%4) diğer (Anadolu İmam Hatip Lisesi, Anadolu Turizm Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi vb.) liselerden mezundur (Tablo 3).

Tablo:3 Öğrencilerin Mezun oldukları Ortaöğretim Kurumları

Ortaöğretim Kurumu	Öğrenci Sayısı	Oran (%)
Genel Lise	12	4.7
Anadolu Lisesi	22	8.8
Meslek Lisesi	148	59.0
Teknik Lise	59	23.5
Diğer	10	4.0
Toplam	251	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 51'i (%20.3) Gıda Teknolojisi, 45'i (%17.9) Bilgisayar Programcılığı, 35'i (%14.0) Mekatronik, 26'sı (%10.4) Elektrik, 23'ü (%9.1) Makine, 20'si (%8.0) Tarım Makineleri, 14'ü (%5.5) Biyomedikal Cihaz Teknolojisi, 37'si (%14.8) geriye kalan sekiz programda öğrenim görmektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Programlar

Program Adı	Öğrenci Sayıları	Oran (%)
Bilgisayar Programcılığı	45	17.9
Biyomedikal Cihaz Teknolojisi	14	5.5
Elektronik Haberleşme	3	1.2
Elektrik	26	10.4
Elektronik Teknolojisi	4	1.6
Gıda Teknolojisi	51	20.3
Kontrol ve Otomasyon	4	1.6
Makine	23	9.1
Mekatronik	35	14.0
Mobilya ve Dekorasyon	4	1.6
Makine Resim Konstrüksiyon	10	4.0
Otomotiv Teknolojisi	9	3.6
Seracılık	1	0.4
Tarım Makineleri	20	8.0
Tekstil Teknolojisi	2	0.8
Toplam	251	100.0

3.1.2.Öğrencilerin Meslekleri ve Mesleki Gelecekleri ile İlgili Görüşleri

Ölçeğin aralık genişliği, “*aralık genişliği = dizi genişliği / yapılacak grup sayısı*” formülü ile oluşturulan ölçekte; seçenekler ve sınırlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Seçenekler ve Sınırlar

Ağırlık	Seçenekler	Sınırlar
5	Tümüyle Katılıyorum	4.20 – 5.00
4	Kısmen Katılıyorum	3.40 – 4.19
3	Kararsızım	2.60 – 3.39
2	Kısmen Katılmıyorum	1.80 – 2.59
1	Tümüyle Katılmıyorum	1.00 – 1.79

Tablo 6: Öğrencilerin Meslekleri ve Mesleki Gelecekleri ile İlgili Görüşlerinin Ortalaması ve Standart Sapması

Meslekleri ve Mesleki Gelecekleri İle İlgili Görüşleri	n=251	\bar{X}	S	Görüşlere Katılım
Meslek sahibi olacağım için kendimi şanslı olarak görüyorum.		4,10	1,10	Kısmen Katılıyorum
Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum.		4,02	1,15	
Meslek yüksekokulunda aldığım bilgiler mesleğimi daha iyi tanımama ve sevmeme neden oldu.		3,85	1,16	
Gelecekte meslek yüksekokulunda edindiğim bilgilerle mesleğimi iyi yapabileceğime inanmıyorum.		3,02	1,48	Kararsızım
Meslek yüksekokulunu bitirsem de iyi bir iş bulamam.		2,97	1,37	Kararsızım
Mesleğimin kişiliğime ve yeteneklerime uygun olduğunu düşünmüyorum.		2,57	1,60	Kısmen Katılmıyorum

Tablo 6 dikkate alındığında, tekniker adaylarının bilgi formuna verdikleri cevaplar incelenirse şu sonuçlar elde edilebilir:

Öğrencilerin, “Meslek sahibi olacağım için kendimi şanslı olarak görüyorum ($\bar{X}=4.10$)”, “Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum ($\bar{X}=4.02$)” ve “Meslek yüksekokulunda aldığım bilgiler mesleğimi daha iyi tanımama ve sevmeme neden oldu ($\bar{X}=3.85$)” görüşlerine öğrencilerin *kısmen katıldıkları*, “Gelecekte meslek yüksekokulunda edindiğim bilgilerle mesleğimi iyi yapabileceğime inanmıyorum ($\bar{X}=3.02$)” ve “Meslek yüksekokulunu bitirsem de iyi bir iş bulamam ($\bar{X}=2.97$)” görüşlerinde *kararsız kaldıkları*, “Mesleğimin kişiliğime ve yeteneklerime uygun olduğunu düşünmüyorum ($\bar{X}=2.57$)” görüşüne ise *kısmen katılmadıkları* görülmüştür.

“Meslek sahibi olacağım için kendimi şanslı olarak görüyorum ($\bar{X}=4.10$)” görüşüne katılmaları, öğrencilerin öğrenim gördükleri meslek dalına uygun eğilimler taşıdıklarını ve bu eğilimlerine uygun tercih ile programlarına yerleştiklerini, öğrenim gördükleri meslek dalından memnun olduklarını gösterebilir.

Öğrencilerin, “Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum ($\bar{X}=4.02$)” görüşüne katılmalarının nedeni, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulundaki eğitim-öğretim sürecinde edindikleri kazanımlarla endüstride birer statü kazanacaklarına inanmaları olabilir.

Öğrencilerin, “Meslek yüksekokulunda aldığım bilgiler mesleğimi daha iyi tanımama ve sevmeme neden oldu ($\bar{X}=3.85$)” görüşünü belirtmeleri, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulundaki öğretim sürecinde edindikleri bilgi ve becerilerin önceki bilgi ve beceri düzeylerini arttırdığına inanmalarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin, “Gelecekte meslek yüksekokulunda edindiğim bilgilerle mesleğimi iyi yapabileceğime inanmıyorum ($\bar{X}=3.02$)” görüşünde kararsız kalmalarının, öte yandan “Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum ($\bar{X}=4.02$)” görüşüne katılmalarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

“Meslek yüksekokulunu bitirsem de iyi bir iş bulamam ($\bar{X}=2.97$)” görüşünde kararsız kalmalarının nedeni, iş bulmada daha umutlu olduklarına inanmaları olabilir.

“Mesleğimin kişiliğime ve yeteneklerime uygun olduğunu düşünmüyorum ($\bar{X}=2.57$)” görüşüne kısmen katılmamalarının nedeni, mesleklerinin kişilik ve yeteneklerine uygun olduğunu düşünmeleri olabilir.

Öğrencilerin, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulundaki öğrenimleri süresince edindikleri kazanımlar nedeniyle, mesleki gelecekleri konusunda olumlu düşündükleri ve mesleklerini daha bilinçli ve nitelikli bir şekilde gerçekleştirebileceklerine inandıkları söylenebilir. Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, 1976 yılında kurulmuş olup birçok açıdan performansı yüksek kabul edilebilir. Bu olgunun, öğrencilerin mesleki olarak özgüven ve inançlarının daha yüksek düzeyde olmasına neden olduğu söylenebilir.

3.1.3. Endüstri Stajları ile İlgili Görüşleri

Tablo 7’den, “Stajım sırasında iş ortamında nasıl davranmam ve çalışmam gerektiğini öğrendim ($\bar{X}=4.14$)”, “Stajım, iş ortamını tanımamı ve insanlarla iletişim kurmayı öğrenmemi sağladı ($\bar{X}=4.04$)”, “Stajımda pratik bilgiler edindim ($\bar{X}=3.92$)” görüşlerine kısmen katıldıkları görülmüştür. “Staj sırasında amirlerimiz ve diğer çalışanlar beni gereksiz işlerde çalıştırdılar ($\bar{X}=2.81$)” ve “Staj sırasında yeterli mesleki bilgi verilmemektedir ($\bar{X}=2.73$)” görüşlerinde ise kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Öğrencilerin Endüstri Stajları İle İlgili Görüşlerinin Ortalaması ve Standart Sapması

Endüstri Stajları İle İlgili Görüşleri	n=251	\bar{X}	S	Görüşlere Katılım
Stajım sırasında iş ortamında nasıl davranmam ve çalışmam gerektiğini öğrendim.		4,14	1,09	Kısmen Katılıyor
Stajım, iş ortamını tanımamı ve insanlarla iletişim kurmayı öğrenmemi sağladı.		4,04	1,05	
Stajımda pratik bilgiler edindim.		3,92	1,06	
Staj sırasında amirlerimiz ve diğer çalışanlar beni gereksiz işlerde çalıştırdılar.		2,81	1,39	Kararsız
Staj sırasında yeterli mesleki bilgi verilmemektedir.		2,73	1,41	

Öğrencilerin, “Stajım sırasında iş ortamında nasıl davranmam ve çalışmam gerektiğini öğrendim ($\bar{X}=4.14$)” görüşüne katılmaları nedeniyle, staj için seçtikleri işyerlerinin davranış ve çalışma disiplini bakımından öğrencilere kazanımlar edindirdikleri söylenebilir.

“Stajım, iş ortamını tanımamı ve insanlarla iletişim kurmayı öğrenmemi sağladı ($\bar{X}=4.04$)” görüşüne öğrencilerin katılmaları nedeniyle, staj süresince iş ortamını iyi tanıdıkları ve çalışanlarla iyi iletişim kurmayı öğrendikleri düşünülebilir.

“Stajımda pratik bilgiler edindim ($\bar{X}=3.92$)” görüşüne katılmaları, işyerlerinde stajyer öğrencilerin pratik bilgiler edinmeleri konusunda öğrencilere yardımcı olunduğu şeklinde yorumlanabilir.

“Staj sırasında amirlerimiz ve diğer çalışanlar beni gereksiz işlerde çalıştırdılar ($\bar{X}=2.81$)” ve “Staj sırasında yeterli mesleki bilgi verilmemektedir ($\bar{X}=2.73$)” görüşlerinde kararsız kalmaları, işyerlerinde amirlerin ve diğer çalışanların stajyer öğrencileri yoğun bir şekilde gereksiz işlerde çalıştırmadıkları, genel olarak öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerinin artırılması yönünde çaba göstermiş olduklarından kaynaklanabilir.

Yukarıdaki olumlu sonuçların, öğrencilerin genelde Marmara Bölgesi'ndeki kurumsal firmalarda staj yapmaları nedeniyle ortaya çıktığı düşünülebilir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'ndaki öğrencilerin meslekleri ve mesleki gelecekleri ile endüstri stajları hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada, “Meslek sahibi olacağım için kendimi şanslı olarak görüyorum” görüşüne öğrenciler kısmen katılmaktadırlar. Uzal vd. (2007,s.556)'nin gerçekleştirdikleri araştırmada da aynı sonuç elde edilmiştir. Her iki araştırmaya katılan öğrencilerin, öğrenim gördükleri okullarında mesleğe yönelik olarak motivasyonlarının sağlanması nedeniyle kendilerini şanslı olarak nitelendirdikleri söylenebilir.

Öğrenciler, “Meslek yüksekokulunu bitirdiğimde mesleğimi daha iyi yapabileceğime inanıyorum” görüşüne kısmen katılmaktadırlar. Uzal vd.(2007, s.556)'nin araştırmalarında aynı görüş için benzer sonuç bulunmuştur. Kaya (2014, s.352)'nin araştırmasında ise öğrenciler, “Okulunuzda aldığınız eğitimin mezun olduktan sonra alanınızla ilgili gireceğiniz bir iş için yeterli olacağına inanıyor musunuz?” sorusuna % 63 oranında ‘hayır’ cevabını verdikleri için araştırma sonucu ile bu sonuç benzerlik göstermemektedir. Sonuçlardaki bu zıtlığın nedeni, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda verilen eğitimin öğrenciler tarafından daha yeterli düzeyde görülmesi olabilir.

Araştırmada öğrenciler, “Meslek yüksekokulunda aldığım bilgiler mesleğimi daha iyi tanımama ve sevmeme neden oldu.” görüşüne kısmen katılmışlardır. Bu sonuç, Uzal vd.(2007, s.556)'nin araştırmalarındaki sonuç ile paralellik göstermektedir. Bu nedenle, her iki araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında mesleklerini tanıyabilmeleri ve sevebilmeleri için okul yönetimleri ve öğretim elemanlarının çaba gösterdikleri düşünülebilir.

“Gelecekte meslek yüksekokulunda edindiğim bilgilerle mesleğimi iyi yapabileceğime inanmıyorum” görüşünde öğrenciler kararsız kalmışlardır. Bu sonuç, öğrencilerin mesleklerini iyi yapabileceklerine kısmen inandıkları şeklinde yorumlanabilir. Uzal vd. (2007,s.556)'nin araştırmasında da benzer sonuç bulunmuştur.

Araştırmada, “Meslek yüksekokulunu bitirsem de iyi bir iş bulamam” görüşünde öğrenciler kararsız kalmışlardır. Bu sonuç, Uzal vd. (2007,s.556)'nin çalışmalarından elde edilen sonuçla paralellik göstermektedir. Kaya (2014, s.352)'nin araştırmasında “okulunuzu bitirdiğinizde programınızla ilgili bir iş bulacağınıza inanıyor musunuz?” görüşüne öğrencilerin % 74'ü ‘evet’ cevabını vermişlerdir. Bu sonucun da araştırma sonucu ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Üç araştırmada da öğrencilerin gelecekte iyi bir iş bulabileceklerine inanmaları, aldıkları eğitimin yeterli düzeyde olduğunu kabul ettiklerini gösterebilir.

Öğrenciler, “Mesleğimin kişiliğime ve yeteneklerime uygun olduğunu düşünmüyorum” görüşüne kısmen katılmamaktadırlar. Uzal vd. (2007,s.556)'nin araştırmalarında ise aynı görüş öğrencilerin kısmen katıldıkları belirlenmiştir. İki araştırmanın sonucu karşılaştırıldığında çelişki bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri programların kişilik ve yeteneklerine daha uygun olduğunu düşündükleri, oysa Uzal vd. (2007,s.556)'nin araştırmalarına katılan öğrencilerin ise öğrenim gördükleri programların kişilik ve yeteneklerine uygun olmadığı kanaatine vardıkları anlaşılmaktadır. Bu sonucun, günümüzde meslek yüksekokullarına gelen öğrencilerin 11 yıl öncesinde öğrenim gören öğrencilere göre daha bilinçli olarak meslek alanlarına yönlendirmeleri veya yönlendirilmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada öğrenciler, “Stajım sırasında iş ortamında nasıl davranmam ve çalışmam gerektiğini öğrendim” görüşüne kısmen katılmaktadırlar. Bu nedenle, stajını gerçekleştirmiş olan öğrencilerin iş dünyasını tanımada ilk adımlarını atmış oldukları söylenebilir. Çünkü staj uygulaması, mesleki faaliyetlerin gerçekleştiği ortamın tanınmasına gerçek zamanlı olarak aracılık etmekte ve mezun olduktan sonra öğrencinin iş bulmasını da kolaylaştırmaktadır (Tulukçu, 2016).

“Stajım, iş ortamını tanımamı ve insanlarla iletişim kurmayı öğrenmemi sağladı” görüşüne öğrenciler kısmen katılmaktadırlar. Öğrencilerin, stajdan iş disiplini kazandıkları ve insanlarla iletişim kurmayı öğrendikleri söylenebilir. Genel olarak staj uygulaması, öğrencinin mesleğine bakış açısını ve çevresinin genişlemesini olumlu yönde etkilemekte, öğrencinin mesleki bilincini, gelişimini ve özgüvenini ise güçlendirmektedir (Tulukçu, 2016).

Araştırmamızda öğrenciler “stajda pratik bilgiler edinme” görüşüne kısmen katılmaktadırlar. Bu sonucun, öğrencilere işyerlerinde yaptırılan stajların kısmen yeterli olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Öğrenciler, “staj sırasında amirlerimiz ve diğer çalışanlar beni gereksiz işlerde çalıştırdılar” görüşünde kararsız kalmışlardır. Tektaş, Yayla, Sarıkaş, Polat, Tektaş ve Ceviz (2016,s.314)’in araştırmalarında öğrenciler “iş yerinde gereksiz işlerin yaptırılması” görüşüne yaklaşık % 50 oranında katılmışlardır. Bu sonuç da araştırmamızın sonucu ile örtüşmektedir.

Araştırmada öğrenciler, “Staj sırasında yeterli mesleki bilgi edinme” görüşünde kararsız kalmaktadırlar. Tektaş vd. (2016,s.313)’nin araştırmalarında ise “işletmenin alınan eğitime uygun bilgi ve beceri kazandırması” görüşüne % 66 oranında katılmışlardır. Bu çelişkinin, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun staj yerlerini bilinçli olarak seçememeleri ve staj sürecini öğrenme sürecine dönüştürememelerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Bu çalışma ile Uzal vd. (2007)’nin araştırması aynı meslek yüksekokulunda gerçekleştirilmiştir. Her iki araştırmada da öğrencilerin meslek sahibi olacakları için kendilerini şanslı olarak görmeleri ve MYO’nda aldıkları bilgilerle mesleklerini daha iyi tanımalarının ve sevmelerinin nedenleri; adı geçen meslek yüksekokulunun Türkiye’de kurulan ilk meslek yüksekokullarından biri olması, YÖK/Dünya Bankası Endüstriyel Eğitim Projesi ile atölye ve laboratuvarlarının oluşturulması, bazı öğretim elemanlarının yurtdışı eğitim almaları, birçok öğretim elemanının yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamlamış olmaları şeklinde sıralanabilir. Bu nedenle, kurumsallaşma sürecini tamamlamış olan meslek yüksekokullarında öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olacakları düşünülmektedir.

Yukarıdaki sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir. Öğrencilerin yeterli mesleki bilgi ve beceriye sahip olabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Öğrencilerin mezun olduktan sonra, mesleklerini daha iyi yapabileceklerine inanmaları için güncel mesleki bilgi ve uygulama becerisine sahip olmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin mesleklerini iyi tanımaları ve sevebilmeleri için öğrenim süresince işyeri teknik gezileri düzenlenmeli ve endüstri kaynaklı konuşmacıların seminerlerine katılımları sağlanmalıdır. Endüstri stajlarının verimli olabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, D. ve Tuğay, O. (2007). Üniversite Sanayii İşbirliği Bağlamında Meslek Yüksekokulu (MYO) Öğrencilerinin KOBİ'lerde Staj Olanakları: Burdur'da Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1): 1-12.
- Andsoy, I.I, Güngör, T., ve Bayburtluoğlu, T. (2012). Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşireliği Tercih Etme Nedenleri Ve Mesleğin Geleceği İle İlgili Görüşleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3): 124-130.
- Bahadır, M. ve Oğuz, H. (2012). Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Staj Yapma Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2(2-Ek:A):.69-76.
- Dayıoğlu, M. (2010). "Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri (Edremit KörfeziÖrneği" , Balıkesir Üniversitesi, Yüksek lisans Tezi.
- Kaya, A. (2014). "Meslek Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitim Öğretim ve Geleceğe Yönelik Düşünceleri". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33(2): 349-356.
- Kaysi, F., ve Gürol, A. (2017)."Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Stajlarda Edindikleri Tecrübelerin Değerlendirilmesi." 7th International Congress of Research in Education ICRE 2017,Çanakkale. 27-29 Nisan, Bildiriler Kitabı.
- Nalçakan, M. ve Nalçakan, N. (2007). "Meslek Yüksekokulları Mezunları – İşgücü Piyasa İlişkileri ve Ekonomik Boyutu." 4. Ulusal Meslek Yüksekokulu Sempozyumu Bildiriler Kitabı I. Poster Bildiriler. Bergama, İzmir.
- Oğan, E., Oğan, Y. ve Kamacı, A. (2016). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Hayatına Hazır Bulunuşluklarının Belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Sayı:14, s.118-143
- Özdemir, G., Öztekin, R. ve Özdemir, H. (2016). "Meslek Yüksekokullarının Öğretim Kalitesine Etki Eden Faktörler". Umyos. 5th International Vocational schools Symposium. Volume-1
- Özmen, M., Coşman, Ö., ve Kökçü, A. (2016). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(2): 510-521.
- Özsoy, C. (2007). "Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Sürecinde Türkiye'de Meslek Yüksekokullarının Durumu ve Sorunları." 4. Ulusal Meslek Yüksekokulu Sempozyumu Bildiriler Kitabı I. Poster Bildiriler. Bergama, İzmir.
- Özüğür, A.K., Sarı, H.A., Gökdal, Ö., Atay, O. ve Eren V., (2016). "Lise Öğrencilerinin Meslek Yüksekokullarına Bakışlarının Değerlendirilmesi: Aydın İli Örneği". V. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu (UMYOS). University of Prizren. Sözlü Bildiri Kitabı.
- Resmi Gazete. (2002). Meslekî ve teknik eğitim bölgesi içindeki meslek yüksekokulu öğrencilerinin işyerlerindeki eğitim, uygulama ve stajlarına ilişkin esas ve usuller hakkında yönetmelik.http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRr/10279/17787 adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Tektaş, N., Yayla, A., Sarıkaş, A., Polat, Z., Tektaş, M. ve Ceviz, N.,Ö. (2016). "Önlisans Öğrencilerinin Staj Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Marmara Üniversitesi Örneği". *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 5(36): 310-318.
- Telli, A. (2016). "Meslek Yüksekokulları Malzeme ve Malzeme İşleme Teknolojileri Bölümünde Yer Alan Mobilya ve Dekorasyon Programının Sorunları ve Çözüm Önerileri". Umyos 2016, 18-20 Mayıs, University of Prizren, Kosova, Sözlü Bildiri Kitabı.

- Tulukçu, E.,(2016). “Tıbbi Bitkiler Programı Öğrencilerinin Uygulamalı Eğitimde Sektör Tercihleri”. V. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu (UMYOS). University of Prizren. Sözlü Bildiri Kitabı.
- Uzal , G., Erdem, A., Yamaç, M., ve Hüyük, D., (2007). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitim-Öğretim ve Meslekleri ile ilgili görüşleri (Tekirdağ MYO Örneği)”. IV. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu. 14-26 Mayıs 2007. Ege Üniversitesi. Bergama, İzmir. Sözlü Bildiri Kitabı (Tam Metin).
- Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (İstihdam Teknik Komitesi, (2010). “Mesleki ve Teknik Eğitimin Yaygınlaştırılması ve Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Teşvik Edici Önlemlerin Belirlenmesi Raporu”, (Taslak), Ankara.
- Yılmaz, G, Tulukçu, E. ve Koçak, R. (2015). “İşyeri Uygulamalı Eğitimi (Staj) Çumra Meslek Yüksekokulu Örneği”.4. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu (UMYOS) Yalova/Türkiye
- YÖK. (2018). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, Türlerine Göre Birim Sayıları <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 08.02.2018 tarihinde alınmıştır.